

Становище

от проф. д-р Амелия Личева, Софийски университет

за участие в конкурс за „доцент“ в област на висшето образование 2.

Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология
(Западноевропейска литература), обявен от Университет „Проф. д-р Асен
Златаров“ – Бургас, ДВ, бр. 97 от 21.11.2023 г.

Кандидат: Елица Стайкова Дубарова-Петкова

За обявения конкурс по западноевропейска литература от Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас има един кандидат – гл. ас. д-р Елица Дубарова-Петкова. Елица Дубарова е преподавател там, като сред дисциплините, които води освен западноевропейската литература са и сравнително литературознание, съвременна българска литература, наратология, жанрология и пр. Изброявам ги, защото фокусът на преподаването обяснява и широкия спектър от интереси на Дубарова, както и разнопосочността на текстовете, с които тя присъства в публичното пространство. Още повече, че за един конкурс за доцент не по-малка важни от предложените публикации са и преподавателската работа, както и общата ангажираност на преподавателя с въпросите на образованието. С последното могат да се похвалят малцина, но Елица Дубарова безспорно е сред тях. На нея се дължи поддържането на къщата-музей „Петя Дубарова“ като живо място на памет, като средище за творчески работилници и подпомагане на млади автори. Не са едно или две имената в най-новата българска поезия, които са започнали своя творчески път и са направили дебюта си, помогнал им нататък, тъкмо от конкурса на името на Петя Дубарова, чийто инициатор и основен реализатор е Елица Дубарова. Тя е и автори на учебници, участва в съставянето на задачи по български език и литература и провеждането на Националната олимпиада по литература. Изобщо, работи за тясната връзка между средното и висшето образование, без която няма как да се постигнат истински смислени резултати. В тази посока важни са и кръглите маси, които Дубарова организира, и авторските ѝ текстове за поезията на Петя Дубарова, защото чрез тях тя допринася не просто за адекватното анализиране на Петя Дубарова, не само за вписването на поетесата в канона и то по един незаобиколим начин, но и в малко по-широк план - дава посоки за прочита на съвременната българска поезия и традициите, през които тя се конституира.

Важен момент от спомената разпосочност на търсенията на Елица Дубарова е и възможността да обглежда българската литература през чуждите, както и да успява да прилага теоретичния корпус от знания в сферата на жанрологията и наратологията върху конкретни литературни текстове, което личи и в хабилитационния ѝ труд. Така че приветвам широкия тематичен обхват на статиите, с които гл. ас. д-р Елица Дубарова кандидатства в конкурса. И – разбира се – подчертавам, че кандидатката не просто покрива, но и надхвърля минималните държавни изисквания за академичната длъжност „доцент“, за която се явява.

И доколкото водещо изискване за подобна позиция е наличието на хабилитационен труд, ще се опитам накратко да очертая приносите му.

Трудът „Метанаративни техники в изграждането на романа „Човекът без качества“ от Роберт Музил е сериозно изследване, което има своето значение не само за българското литературознание, но което успява да даде своя принос и в по-широкото изследване на един от най-интересните и четени модерни писатели. Интересът на Дубарова към автор от този период не е изолиран у нас. Голяма вълна от млади български литературоведи от началото на новия век насам изследва авторите на модернизма и се опитва да вплита своите гласове в световния опит да се проследи традицията на модернизма до днес. Неслучайно една от атрактивните идеи за обяснение на съвремението ни е метамодернизмът, който специално по отношение на литературата търси всички възможни проекции на модернизма в съвременната литература – на ниво теми, техники, стил, и дори персонажи. Музил не е от най-често спряганите имена на писатели от привържениците на метамодернизма, но това не отменя факта, че модернизмът е много жив и е нормално да провокира нови и нови изследвания. Нещо повече, споменатите български изследвания имат за фокус най-вече англоезичния модернизъм с приоритет Вирджиния Улф и Джеймс Джойс. В този смисъл е похвално, че Елица Дубарова се насочва към по-малко интерпретираните в български контекст немскоезични модернисти. И макар че в работата на Дубарова не става дума за метамодернизма, индиректно изследване като нейното подхранва тезите на привържениците на това течение в съвременната хуманитаристика.

Втората посока, която работата на Дубарова стимулира, отново без това да е експлицитно изразено в труда, е интересът към фикционализираните биографии на автори от модернизма, които са важна част от съвременния

прочит на модернизма. Този тип биографии по интересен начин вплитат факти и фикция, парчета от биографията, парчета от творчеството, запълвайки с въображаеми реконструкции. Майстори на този тип писане са Майкъл Кънингма и Колъм Тойбин. Последният има подобни биографии върху Хенри Джеймс, Едит Уортън, Томас Ман. Разбира се, изследването на Елица Дубарова е литературоведско, то стъпва върху широк аналитичен корпус и въпреки това не е лишено от моменти, в които по интересен начин се заиграва с биографичното, в които факти и фикция се вплитат по един романов начин, в които се намесват контексти и събития, за да се превърнат в ключ за четене. За да се стигне и до една от големите теми на изследването, която се крие зад въпроса как да се мисли модерността – като повече миметизъм или като проекция на душата, и отговорите, които изследването опитва да даде чрез анализа на „Човекът без качества“. Оттук и дебатирането на претенцията на романа да функционира като „познавателен и културен модел на съществуване и възприемане на света“.

Сполука на труда е мотивираното четене на този сложен и многопластов роман в ключа и на различността му, което помага да се види и разноликостта на модерността. Както и – разбира се – една от големите цели на анализа, която правилно е определена от самата авторка като приносна – желанието да не се чете той като еднозначно утопичен. За това допринасят детайлното вглеждане в иронията и връзките ѝ с кризите на времето, релативизмът на историята и моралният релативизъм, пародийната имитация на властващите научни парадигми (психоанализата, есенциалистката криминалология и антропология), както и някои от основните наративни модели – есеизмът, цитатността, и изобщо – целият пласт на метаромановото.

Достойнство на текста е и умелото близко четене на романа, с акцент върху наратологичния прочит, съчетани с далечното четене, което набавя контекстуализации, което отчита времето, историческите събития, традицията. В този смисъл бих казала, че работата демонстрира добра спойка между теоретизъм и историзъм, личи много доброто познаване и на чуждата, и на родната традиция в прочита на Музил и ще го подчертая отново – желанието и умението за собствена посока на четене.

Като имам предвид отлично свършената конкретна работа, както и изтъкнатите качества на Елица Дубарова като преподавател и изследовател, предлагам на почитаемия Факултетен съвет на Университета „Проф. д-р Асен

Златаров“ – Бургас, да присъди на гл. ас. д-р Елица Дубарова-Петкова академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Западноевропейска литература).

Проф. д-р Амелия Личева